

Čís. 9271.

Ujednána-li smluvní (konvenční) pokuta pro případ, že by kupitel neodebral zboží v ujednaném množství nebo je včas nezaplatil, nelze spatřovati nemožnost (nedostižnost) plnění na straně kupitele v tom, že okolnostmi jím nezaviněnými (prudkými mrazy a sněhy) byl znemožněn jeho obchod v tom rozsahu, jako dříve.

(Rozh. ze dne 12. října 1929, Rv I 1311/29.)

Prodávatel domáhal se na kupiteli zažalovanou směnkou smluvní (konvenční) pokuty, ježto žalovaný neodebíral zboží v ujednaném množství a neplatil včas, pro kteréž případy byla pokuta umluvena. Žalovaný namítal, že prodlení nezavinil, ježto bylo přivoděno prudkými mrazy a sněhy v zimě 1928—1929, jež znemožnily obchod v tom rozsahu, jaký byl dříve. Procesní soud první stolice směnečný platební příkaz zrušil, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil..

Nejvyšší soud ponechal směnečný platební příkaz v platnosti.

Důvody:

Dovolání nelze upříti úspěch, neboť odvolací soud neposoudil věc po právní stránce správně. Dovolatelka domáhá se zažalovanou směnkou smluvní pokuty, jež byla ujednaná pro případ, kdyby žalovaný nesplnil řádně smlouvu, nanejvýš kdyby neodebíral zboží v ujednaném množství nebo včas nezaplatil. Zjištěno bylo, že žalovaný byl v prodlení v tom i onom směru. Žalovaný však namítá, že prodlení nezavinil, poněvadž bylo přivoděno prudkými mrazy a sněhy v zimě 1928—1929 (vis maior), jež znemožnily obchod v tom rozsahu, jaký byl dříve. Tato skutková okolnost byla soudy nižších stolic zjištěna, z toho však ještě nevyplývá, že žalovaný nezavinil prodlení, neboť tím jest jen odůvodněn pokles odbytu zboží. To však žalovanému nijak nezabránilo, by neodebíral zboží v ujednaném množství. Že by nebyl mohl prodati zboží později, když nastaly opět pravidelné poměry, ani netvrdil. Možná, že by byl utrpěl škodu tím, že by byl musel ponechat zboží prozatím na skladě, což ostatně ani netvrdil, tím však není ospravedlněno prodlení v odbírání zboží. Žalobkyně chtěla si právě smlouvou se žalovaným zabezpečiti odbyť zboží a povolila mu proto značnou slevu cen a jest nepřipustné, by smluvník, jehož naděje na zisk se nesplní, přesunul újmu z toho povstalou na druhého smluvníka, neboť by se to přičilo zásadám poctivého obchodu. Žalovaný neuvedl okolnosti, z nichž by vyplývalo, že šlo na jeho straně o nemožné, pokud se týče o nedostižné plnění, nýbrž se omezil na námitku, že byl veškerý obchod podloměn následkem prudkých mrazů, již sám opravuje v dovolací odpovědi v ten způsob,

že mrazy znemožnily obchod v tom rozsahu jak byl dříve. Mrazy však zase pominuly a žalovaný ani netvrdil, tím méně prokázal, že i pak odbyť zboží byl znemožněn. Plnění lze považovati za nedostižné jen, když jest spojeno s oběťmi, jež nelze na dlužniku rozumně požadovati. Avšak z okolností žalovaným přednesených nelze souditi na takovouto nedostižitelnost. Ještě méně ospravedlněno jest prodlení žalovaného v placení. Okolnost, že následkem mrazů poklesl odbyť zboží, neospravedlňuje toto prodlení, neboť nastalo již v letních měsících. Avšak ani pozdější prodlení není tím odůvodněno, neboť žalovaný ani nenamítal, že nemá jmění a že nemohl ani použiti úvěru. Jest ovšem správné, že dovolatelka byla k žalovanému vždy shovívavou, z toho však nelze vyvozovati, že se vzdala práva požadovati smluvní pokutu. Dovolací soud nemohl tudíž nabýti přesvědčení o tom, že žalovaný prodlení nezavinil a jest proto uznati smluvní pokutu za propadlou (čl. 284 obch. zák. a § 1336 obč. zák.).

Čís. 9272.

Směnečný zákon ze dne 13. prosince 1927, čís. 1 sb. z. a n. na rok 1928.

Třebas byla blankosměnka vystavena před účinností nového směnečného zákona, platí o ní předpisy tohoto zákona, byla-li doplněna teprve po jeho účinnosti.

(Rozh. ze dne 12. října 1929, Rv I 1377/29.)

Směnečný platební příkaz byl ponechán v platnosti s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c. N e j v y š š í s o u d u v e d l v o t á z c e, o n í ž t u j d e, v

d ů v o d e c h:

Použití jest na souzený případ nového směnečného zákona, neboť jde o směnku, která podle svého obsahu byla vydána dne 2. dubna 1929 a jest splatnou 12. dubna 1929. Poněvadž nový směnečný zákon ze dne 13. prosince 1927 čís. 1 sb. z. a n. z roku 1928 nabyt podle § 110 účinnosti za tři měsíce ode dne vyhlášení, t. j. od 10. ledna 1928, tedy dnem 10. dubna 1928, vztahují se po rozumu § 107 ustanovení nového zákona o právu směnečném také na směnku žalobní. Nevadí, že byl směnečný blanket podepsán žalovaným již v roce 1925, neboť, i kdyby bylo pokládati onu dobu za dobu »vystavení« směnky, platily by o ní jako blankosměnce, která byla vystavena před účinností nového zákona, doplněna však po jeho účinnosti, rovněž předpisy tohoto zákona (srovnej Rouček, Československý zákon směnečný, pozn. § 107 třetí odstavec sm. zák.).